

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การสุ่มตัวอย่างประชากร
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรม โดยศึกษาความหมายของพฤติกรรม ประเภทของพฤติกรรม องค์ประกอบของพฤติกรรม การวัดพฤติกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์

1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักรัฐศาสตร์ นักการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตเนื้อหา เพื่อสร้างแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์

2. การสุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) ดังนี้

2.1 สํารวจจํานวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แต่ละกลุ่มโรงเรียน ได้จํานวนนักเรียนทั้งสิ้น 30,618 คน แล้วนำจํานวนนักเรียนมาสุ่มเพื่อหาขนาดของตัวอย่างประชากร โดยเปิดตารางสุ่มของทาโร ยามาเน่

(Taro Yamane อ้างถึงในอุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, 2537: 30) โดยให้มีค่าความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดตัวอย่างประชากร 400 คน

2.2 สุ่มโรงเรียนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีทั้งหมด 8 กลุ่มโรงเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มากุ่มละ 1 โรงเรียน ได้ตัวอย่างประชากรโรงเรียนจำนวน 8 โรงเรียน

2.3 สุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากตัวอย่างประชากรโรงเรียนจำนวน 8 โรงเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มาโรงเรียนละ 50 คน โดยแบ่งเป็นนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ และแผนการเรียนศิลป์ แผนละ 25 คน รวมเป็นตัวอย่างประชากรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 400 คน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นตัวอย่างประชากร

รายชื่อโรงเรียน	จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียนชั้น ม.6
โยธินบูรณะ	50
เตรียมอุดมศึกษา วิทยาไท	50
สันติราษฎร์วิทยาลัย	50
สายน้ำผึ้ง	50
เทพศิลา	50
มัธยมวัดดุสิตาราม	50
รัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน	50
วัดนวลนรดิศ	50
รวม	400

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ ซึ่งมีลักษณะและขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ลักษณะของแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ แบบสำรวจนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรม ประชาธิปไตยในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List)

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์

ขั้นตอนในการสร้างแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการสร้างแบบสำรวจพฤติกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์

2. ศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักรัฐศาสตร์ นักการศึกษา แล้วนำมาประมวลเป็นพฤติกรรมประชาธิปไตย ลักษณะพฤติกรรมประชาธิปไตยที่สรุปได้ประกอบด้วย

- 2.1 การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตน
- 2.2 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
- 2.3 การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
- 2.4 การยอมรับและเคารพในสิทธิและหน้าที่ของบุคคล
- 2.5 การใช้ปัญญาหรือเหตุผลในการตัดสินใจปัญหา

3. สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบของพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้งห้า โดยสร้างองค์ประกอบละ 5 ข้อ รวม 50 ข้อ ลักษณะของแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ มีรูปแบบของข้อคำถามเป็นเชิงสถานการณ์ โดยกำหนดคำตอบให้เลือก 3 คำตอบ แต่ละคำตอบจะแสดงลักษณะของพฤติกรรมประชาธิปไตยออกมาในระดับต่างกัน โดยผู้ตอบจะต้องเลือกเพียงคำตอบเดียว

4. การตรวจสอบคุณภาพของแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาช่วยให้คำแนะนำแล้วจึงนำแบบสำรวจไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านตรวจ เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุง

5. การทดลองใช้ (Try Out) นำแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ที่สร้างขึ้น จำนวน 50 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คน

6. นำข้อมูลจากการตอบแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 แล้วนำแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ มาปรับปรุงเพื่อนำไปใช้กับตัวอย่างประชากรจริงต่อไป

4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงอธิบดีกรมสามัญศึกษา เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากกรมสามัญศึกษาถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการ สุ่มเป็นตัวอย่างประชากรในการตอบแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์

2. การเก็บข้อมูลจากแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 เข้าพบผู้บริหารโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการวิจัย

2.2 เข้าพบนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นตัวอย่างประชากร เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย

2.3 ขอความร่วมมือในการตอบแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ โดยใช้เวลา 60 นาที ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง รวมแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ที่ใช้สำรวจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 400 ชุด เป็นแบบสำรวจที่สมบูรณ์จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ ได้แก่ เพศ อายุ แผนการเรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ แล้วคำนวณหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

2. ข้อมูลด้านประสพการณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย โดยกำหนดประสพการณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน ดังนี้

2.1 กำหนดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและชุมนุมส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยจำนวน 19 กิจกรรมขึ้นไป (70% ขึ้นไป) ถือว่ามีประสพการณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมมาก ถ้าต่ำกว่านี้ถือว่ามีประสพการณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมน้อย

2.2 กำหนดน้ำหนักคะแนนความถี่เพื่อจำแนกประสพการณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมและชุมนุมส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน ดังนี้

สม่ำเสมอ	ค่าคะแนน	3
บางครั้ง	ค่าคะแนน	2
ไม่เคย	ค่าคะแนน	1

2.3 นำค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ของน้ำหนักคะแนนความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมและชุมนุมส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนมาประเมินค่าตามเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์	ความหมาย
2.50 - 3.00	มีประสพการณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนมาก
1.00 - 1.49	มีประสพการณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนน้อย

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

- 3 หมายถึง ค่าน้ำหนักของตัวเลือกที่แสดงถึงการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยนั้น ๆ ในระดับมากที่สุด
- 2 หมายถึง ค่าน้ำหนักของตัวเลือกที่แสดงถึงการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยนั้น ๆ ในระดับรองลงมา
- 1 หมายถึง ค่าน้ำหนักของตัวเลือกที่ไม่แสดงถึงการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยนั้น ๆ เลย

การแปลความหมายค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ที่คำนวณได้ ผู้วิจัยกำหนดความหมายตามขอบเขตของค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ดังนี้

เกณฑ์	ความหมาย
2.50 - 3.00	มีการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของคนอยู่ในระดับดี
1.50 - 2.49	มีการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของคนในระดับพอใช้
1.00 - 1.49	มีการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของคนอยู่ในระดับควรปรับปรุง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าความเที่ยงของแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

k แทนจำนวนข้อแบบสำรวจการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสถานการณ์

S_i^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการสำรวจทั้งหมด หรือกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของผู้รับการสำรวจทั้งหมด

(ประคอง กรรณสูตร, 2538: 47)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}}$$

(ประคอง กรรณสูตร, 2528: 60)

2.2 หาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum f x}{N}$$

$\bar{X}$ แทนค่ามัชฌิมเลขคณิต

$\Sigma f x$ แทนผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนแต่ละตัวกับความถี่ของ
คะแนนตัวนั้น

N แทนจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ

(ประกอบ กรรณสูต, 2528: 66)

2.3 คำนวณหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\Sigma f x^2}{N} - \left[\frac{\Sigma f x}{N} \right]^2}$$

S.D. แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\Sigma f x$ แทนผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนแต่ละตัวกับความถี่ของ
คะแนนตัวนั้น

$\Sigma f x^2$ แทนผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองกับ
ความถี่ของคะแนนตัวนั้น

N แทนจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ

(ประกอบ กรรณสูต, 2528: 67)